

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА
ТА РОЗВИТОК
ТВОРЧОЇ
ОСОБИСТОСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 10

Міністерство освіти і науки України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 10

Рівне – 2023

Редакційна колегія:

Сверлюк Я.В. – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Олексюк О.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік Національної академії наук вищої освіти України, проректор з науково-педагогічної роботи, європейської інтеграції та інновацій;

Mirosław Dymon – Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski Wydział Muzyki.

Лісова С.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Потапчук Т.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника;

Джус О.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти та інноваційних технологій Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника;

Рибалко Л.С. – доктор педагогічних наук, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Прокоччук В.І. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;

Добровольська Р.О. – доктор філософії PhD, старший викладач кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;

Клепар М. В. – заслужений працівник культури України, доктор педагогічних наук професор кафедри початкової освіти Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника;

Лупаренко С.С. – доктор педагогічних наук, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 6 від 29.06.2023 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. /
М 656 Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т,
Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2023. – Вип. 10. – 200 с.

ISBN 978-617-8260-06-4

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Димченко С.С.</i> Виконання текстологічних засобів музичної виразності (сучасних прийомів гри міхом) і їх роль у формуванні професійних якостей студентів-баяністів.....	5
<i>Овсіюк Н., Коханська С.</i> Особливості розвитку професійної культури майбутніх фахівців музичного мистецтва.....	17
<i>Кузик В.В., Крись О.П.</i> Розвиток вокально-хорових навичок учасника дитячого хору.....	24
<i>Сверлюк Я., Онищук В.</i> Сучасні вектори професійної підготовки диригента оркестрового колективу.....	31
<i>Сулержук А.А., Гумінська О.О.</i> Творча діяльність на індивідуальних заняттях в дитячій музичній школі.....	40
<i>Ужвинський М.Ю., Онищук Н.В.</i> Цифрові мистецькі технології як основа електронного музичного інструментарію.....	50
<i>Шинкарук А.В., Крись О.П.</i> Розвиток технічних навичок учнів-баяністів середніх класів дитячої музичної школи.....	56

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Колосяк С.В.</i> Використання ефектів звуку в кіно та телебаченні: історія та сучасні тенденції.....	65
<i>Мельничук С.Ф.</i> Музичне мистецтво в ракурсі викликів сьогодення: мистецтвознавчий аналіз.....	73
<i>Маковінська О., Ніколайчук І.</i> Вплив релігії на формування європейської органної культури.....	80
<i>Олійник Ю.Д., Мазур Д.В., Заходякін О.В.</i> Постаць Оксани Герасименко в сучасному бандурному мистецтві.....	86
<i>Пастушенко А.С.</i> Українська пісня в контексті світової музичної культури.....	94
<i>Турчин Г.</i> Художньо-виразні функції духових, струнних та ударних інструментів українського народного оркестру.....	102
<i>Ужвинський М.Ю., Ді Чжунге, Лі Цінжу.</i> Функції музики та шумів в театральній звукорежисурі.....	110
<i>Филищук М., Панцюк В.</i> Регтайм як інструментальна форма раннього джазу.....	118
<i>Харитон І.М.</i> Творча фонема українського хорового диригента, педагога Володимира Пекаря.....	124
<i>Chepishko O., Mazur D., Zakhodiakin O.</i> Genesis of flamenco guitar art.....	132

РОЗДІЛ III.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Буцяк В.І., Мазур Д.В., Сінкевич А.О.</i> Ігрові форми організації музично-ритмічної діяльності школярів	139
<i>Кондрачук Д.Р.</i> Музично-творчий розвиток дошкільників засобами інструментального музикування	145
<i>Павлюк О.В., Крусь О.П.</i> Елементарне музикування: історія, сучасний досвід.....	153
<i>Рибак С.А., Гумінська О.О.</i> Розвиток музичної грамотності на уроках мистецтва в 5-6 класах ЗЗСО.....	163
<i>Ткачук А.Ю., Гумінська О.О.</i> Розвиток емоційно-ціннісного ставлення до музики учнів 5-6 класів.....	172
<i>Крижановська Т.І., Холод К.С.</i> Поліський фольклор як чинник активізації професійного інтересу майбутнього вчителя мистецтва.....	181
<i>Крижановська Т.І., Янкевич М.І.</i> Музичний розвиток підлітків засобами бандурного мистецтва.....	188
Про авторів	196

Перспективи подальших досліджень. Дана стаття не вичерпує всіх аспектів визначеної проблематики. До перспективних напрямків подальшого наукового пошуку відноситься розробка технологій музично-ритмічного розвитку в умовах інклюзивного, дистанційного та змішаного навчання.

Список використаної літератури

- Пермяков О., Власенко І., Лаврентьєва О. (2014) Дидактичні ігри на уроках музики. Київ: КНТ. 271 с.
- Гавриш Н. (2012) Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей. Київ: Видавничий Дім «Слово». 256 с.
- Гумінська О. (2020) Технологія самовираження учнів у процесі колективного музикування. *Мистецтво та освіта* №3 (97). С. 20-25
- Савченко М. (2014) Виховання самостійності у дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності. Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. 18 с.
- Чеснокова Л., Золотарьова О. (2019) Заняття з логоритміки для дітей з вадами мовлення. Харків: Вид. група «Основа». 160 с.

References

- Permiakov O., Vlasenko I., Lavrentieva O. (2014) Dydaktychni ihry na urokakh muzyky [Didactic games in music lessons]. Kyiv: KNT. 271 s.
- Navyrsh N. (2012) Kaleidoskop informatsiino-ihrovoi tvorchosti ditei [Kaleidoscope of children's information and game creativity]. Kyiv: Vydavnychy Dim «Slovo». 256 s.
- Huminska O. (2020) Tekhnolohiia samovyrazhennia uchniv u protsesi kolektyvnoho muzykuvannia [Technology of students' self-expression in the process of collective music making]. *Mystetstvo ta osvita* №3 (97). S. 20-25
- Savchenko M. (2014) Vykhovannia samostiinosti u ditei starshoho doshkilnoho viku v ihrovii diialnosti [Education of independence in children of older preschool age in game activities]. Avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. Pivdenoukrainskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho. 18 s.
- Chesnokova L., Zolotarova O. (2019) Zaniattia z lohorytmiky dlia ditei z vadamy movlennia [Classes on logarithmics for children with speech disorders]. Kharkiv: Vyd. hrupa «Osnova». 160 s.

УДК 373.24 : 785

ORCID: 0009-0006-5488-355X

Кондрачук Д.Р.

МУЗИЧНО-ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО МУЗИКУВАННЯ

Анотація. У статті розглянуто та визначено зміст і значення інструментального музикування в закладах дошкільної освіти. Визначено, що залучення дітей до гри на музичних інструментах доцільно реалізувати у процесуальній тріаді: пізнання музичного інструменту та його звучання, відточення виконавських умінь і

навичок у репродуктивних формах роботи та імпровізація на основі набутого слухацько-виконавського досвіду.

Висвітлено питання організації інструментального музикування з дітьми дошкільного віку на музичних заняттях. Розглянуто проблему пробудження у дошкільників інтересу до музики через залучення їх до гри на різноманітних музичних інструментах (інструментах-іграшках, саморобних інструментах та інструментах, наближених до «дорослого» музикування). Намічено важливі моменти в організації інструментального музикування, що стосуються освітніх завдань цього напрямку роботи з дошкільнятами, способів навчання дітей гри на музичних інструментах, добору музичного матеріалу.

Значна увага приділена початковому етапу роботи над інструментальним музикуванням з дошкільниками. Наголошується на важливості запровадження проблемно-пошукових завдань, що стануть стимулом до самостійно-творчої роботи дітей. Розглядаються репродуктивні та творчі форми інструментального музикування.

Актуалізовано думку щодо цілеспрямованого включення даної форми музично-виконавської діяльності в процес музичного виховання. Інструментальне музикування розглядається як надважлива форма художньо-естетичної діяльності, що сприяє всебічному розвитку музичних та творчих здібностей дитини.

Ключові слова: інструментальне музикування, творчий розвиток, музичні інструменти, дошкільники, музичні здібності.

Abstract. The article examines and defines the meaning of the concept of "instrumental music making". It was determined that the involvement of children in playing musical instruments should be implemented in the procedural triad: knowledge of a musical instrument and its sound, practical assimilation of performing skills in reproductive forms of work and improvisation based on acquired listening and performing experience.

The issue of the organization of instrumental music making with children of preschool age at music lessons is highlighted. The problem of awakening interest in music among preschoolers through their involvement in playing various musical instruments (toy instruments, home-made instruments and instruments close to "adult" music making of strings, brass, and percussions) is considered. Important points related to the educational tasks of this direction of work with preschoolers, methods of teaching children to play musical instruments, and selection of musical material are outlined.

Considerable attention is paid to the initial stage of work on instrumental creativity with preschoolers. Emphasis is placed on the importance of introducing problem-searching tasks that will stimulate children's independent creative work. Reproductive and creative forms of instrumental music making are considered.

Considerable attention is paid to the initial stage of work on the inclusion of preschoolers in instrumental music making, which should be systematic and consistent. Instrumental music making is considered as an important form of artistic and aesthetic activity, which contributes to the comprehensive development of a child's musical and creative abilities.

Key words: instrumental music making, creative development, musical instruments, preschoolers, musical abilities.

Постановка проблеми. Освітня система України в умовах непростих реалій сьогодення перебуває у стані постійних практичних шукань нових ефективних шляхів особистісного становлення та творчого самовираження дитини у різноманітних видах художньо-творчої діяльності. Сучасні наукові дослідження відображають різноманіття ідей і практичних підходів до проблем розвитку музично-творчих здібностей та одностайно стверджують, що закладати фундамент музичної культури особистості слід уже в дошкільному віці. Саме дошкільний період є тим вагомим етапом, коли формується музично-естетична свідомість дитини та відбувається її загальне духовне, культурне становлення.

Музичне заняття в закладі дошкільної освіти – багатокомпонентне явище, що охоплює різноманітні форми і види діяльності. Серед них найбільш дієвим, цікавим та активним видається інструментальне музикування. Саме гра на музичних інструментах стає тією надважливою формою музичної діяльності, яка допомагає розвивати у дітей музичні здібності, формувати слухові уявлення, відчуття ритму, тембрової барви та динаміки, активувати увагу, уяву, фантазію, плекати творчу самостійність.

Однак деякі музичні керівники ігнорують важливість розвитку творчих здібностей за допомогою музичних інструментів. Так, з однієї сторони, можна помітити бідність музичного інструментарію в окремих закладах дошкільної освіти. З іншого боку, музичні керівники іноді можуть нехтувати впровадженням інструментального музикування в практичну роботу з вихованцями через труднощі, пов'язані з браком досвіду чи знань ефективних методів і прийомів музичного навчання гри на музичних інструментах. З цих причин дитина часто не має можливості отримати необхідний їй творчий досвід в умовах музичних занять в дошкільному освітньому закладі. Тож питання цілеспрямованого творчого розвитку дошкільників через залучення їх до гри на музичних інструментах видаються нам надзвичайно актуальними та недостатньо розкритими.

Аналіз досліджень і публікацій. У вітчизняній музичній педагогіці проблеми інструментального музикування підіймалися і ґрунтовно розглядалися у методичних посібниках Н. Ветлугіної, С. Матвієнко, Т. Лісовської. Серед зарубіжних педагогів особлива роль у впровадженні гри на музичних інструментах як провідного виду діяльності дошкільників належить К. Орфу, Ш. Судзукі, Т. Тютюнниковій та ін.. Окремі аспекти розвитку творчої особистості дошкільника засобами інструментального музикування були розкриті в методичних розробках Л. Герецької, Л. Теряєвої, Н. Гуменюк, В. Мелешко та ін..

Мета статті – з'ясувати деякі теоретичні та практичні аспекти організації процесу інструментального музикування дошкільників в умовах музичних занять в ЗДО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інструментальне музикування – надзвичайно цікава та важлива форма музично-творчої діяльності

людини. Слово «музикування» отримало широке тлумачення як спілкування засобами музики. Однак, наприклад, академічний тлумачний словник трактує термін «музикування» (або «музичення») безпосередньо як гру на якомусь музичному інструменті та розвагу музикою. У Н. Ветлугіної знаходимо визначення цього поняття, як «виду музичної діяльності, в процесі якого виявляється як художнє знання, вміння та навички (рівень гри на музичному інструменті, володіння голосом, манера виконання), так і естетичні можливості виконання (виразність, емоційність, інтерпретаційні якості) музичного твору» (Ветлугіна, 1996. с.86).

Завдяки видатному німецькому музиканту-педагогу Карлу Орфу все-світньо відомим стало вживання словосполучення «елементарне музикування». Елементарне – не значить банальне чи примітивне, а в значенні основного, початкового, що складається з первинних елементів. Так елементарне музикування за К. Орфом являє собою глибокий і органічний взаємозв'язок таких видів діяльності, як спів, рух (танець), гра на інструментах.

В наукових дослідженнях не викристалізувалося єдиного тлумачення терміну «інструментальне музикування». Ми ж розглядаємо його як творчий процес занурення дитини в світ музичних звуків через взаємодію її з музичними інструментами. Його реалізація передбачає три основні послідовні етапи: пізнавальний (відбувається сприймання інструменту, вслуховування в його звучання), репродуктивний (відточення виконавських умінь і навичок у наслідувальних формах роботи) та імпровізаційний (фантазування на основі самостійного використання дитиною досвіду гри на музичних інструментах).

Якісне впровадження інструментального музикування в дошкільному освітньому закладі передбачає виконання музичним керівником чималого ряду завдань:

- 1) ознайомити дітей з якомога ширшим арсеналом музичних інструментів, їх виглядом та звуковими можливостями;
- 2) прищепити бережне ставлення та обережне поводження з інструментами;
- 3) відкрити доступні дітям прийоми гри на них;
- 4) навчити передавати на музичних інструментах характер музики, її виразові нюанси;
- 5) заохочувати до активної участі в дитячих ансамблях та оркестрах, відточуючи навички колективної гри;
- 6) спонукати до творчої активності, проявів уяви та фантазії в процесі інструментального музикування;
- 7) допомогти відкрити багатий світ музичних звуків, в якому дитина буде отримувати радість та естетичну насолоду від власної творчості.

Організація дитячого музикування на заняттях в ЗДО потребує застосування спеціального інструментарію. Вслід за Н. Ветлугіною його прийнято умовно поділяти на музичні іграшки і музичні інструменти. До музичних інструментів-іграшок відносяться беззвучні, тобто ті, які

уподібнені до справжніх інструментів, але вони лиш створюють поле для фантазування, доповнюють ігрову ситуацію: наприклад, німе піаніно, гітара з не озвученими струнами тощо. Звучні музичні інструменти-іграшки близькі до інструментів професійної інструментально-виконавської практики та класифікуються на: інструменти з невизначеною висотою (брязкальця, бубни, барабани, кастаньети, трикутники та ін.), інструменти з одним фіксованим звуком (ріжки, молоточки, тощо), інструменти-іграшки з фіксованою мелодією (музичні скриньки, органчики) та дитячі інструменти з діатонічним або хроматичним звукорядом (це різноманітні струнні, духові та клавішні) (Ветлугіна, 1996. с.173-174).

Знайомство дошкільників з музичними інструментами слід розпочинати уже з перших музичних занять. Завдання музичного керівника в молодших дошкільних групах – забезпечити вихованцям яскраві звукові враження, розвинути їх музичні здібності та створити щільний фундамент для майбутнього успішного творчого музикування.

Спостерігаючи за дітьми на музичних заняттях можна помітити, що вслухаючись в музичні звуки діти із задоволенням тривалий час можуть музикувати на музичних інструментах. Тому погодимось зі слухною думкою Н. Ветлугіної, що вслуховування в музику є провідним способом освоєння дітьми музики (Ветлугіна, 1996. с. 218). Добре «вслухані» особливості звучання музичних інструментів дозволять дошкільнику вільно почуватися у світі звуків, порівнювати їх по схожості і контрасту, розрізнати їх виразові можливості, відтворювати в грі на інструментах, комбінувати звукові фарби, творити музику тощо.

В педагогічній практиці загально прийнято розпочинати ознайомлення дітей з інструментальним світом через шумові ударні інструменти, адже вони прості, зазвичай яскраві ззовні та технічно доступні дітям визначеного віку. Доцільність такого підходу очевидна, адже дає можливість педагогу задіяти усі методи роботи (словесні, наочні, та особливо – практичні) з дошкільнятами: дорослий демонструє дітям інструменти (це може бути не лише живий показ, а й картинки, відео, презентації), їх звукові можливості, розповідає про них цікаві історії (бажано у формі гри або казки), допомагає закріпити їх звучання через аналогії зі звуками природи, побуту тощо. Діти поступово вчать відрізнати музичні звуки за динамікою, темпом, регістром. Музичні інструменти використовуються дітьми уже з молодшої дошкільної групи і в ритмічних вправах, і в рухах під музику, ними можна прикрашати й співи вихованців, коли це доцільно.

Перш ніж довірити дитині музичний інструмент, дати можливість досліджувати його звукові можливості, музичному керівнику необхідно озброїти дітей знаннями про правила обережного поводження та дотримання гігієнічних норм при користуванні ними. Педагог повинен встановити непохитні правила для дошкільнят в музичному залі, особливо коли вони мають в руках інструменти. Ще одне завдання музичного керівника – показати

як правильно його тримати, яке положення тіла прийняти, продемонструвати як неправильна поза або гра може впливати на якість звучання.

Поступово арсенал музичних інструментів, з якими взаємодітимуть дошкільники розширюватиметься та ускладнюватиметься. Так, деякі педагоги уже з середнього дошкільного віку починають вводити у музичну практику дітей інструменти з діатонічним або хроматичним звукорядом. Т. Лісовська пропонує уже з дітьми чотирьох років музикувати на металофонах та ксилофонах, а також засвоювати у грі на них прийоми стакато, гліссандо тощо (Лісовська Т, 2018. с.95). Осягаючи різні нескладні мелодії у «скромному» звуковому діапазоні доцільно застосовувати варіаційні форми, щоб вихованцям було цікавіше слухати і грати. Крім того, кожну варіацію можна по-різному інструментувати, приєднати нові інструменти, змінити темп чи динаміку тощо (Матвієнко, 2017. с. 186).

Застосування з дітьми на заняттях мелодійних музичних інструментів ставить музичного керівника перед вибором способу гри, серед яких найчастіше використовується гра по слуху, інколи – кольорове або цифрове позначення нот, і, рідше усього – гра по нотному тексту. В цьому питанні погодимося з думкою Т. Лісовської, що ані колірний, ані цифровий, ані нотний способи не задовольняють розвивальних освітніх завдань музичних занять в ЗДО, адже слух при таких формах музикування не приймає активної участі, а отже дитина грає механічно. Тож найбільш ефективним в плані музичного та творчого розвитку дитини є гра по слуху, побудована на поступовому розширенні охоплюваного діапазону (Лісовська Т, 2018.с.95).

У процесі систематичних музичних занять не лише розширюється арсенал музичних інструментів, а й поступово зростає складність завдань і форм роботи з ними. У методичній літературі педагоги вже традиційно виділяють репродуктивні та творчі форми інструментального музикування. Н. Ветлугіна стверджує, що «процес навчання слід організувати від початку так, щоб планомірно ускладнюючи завдання, поєднуючи різноманітні методичні прийоми, вже у дошкільному віці діти поступово навчилися діяти активно та самостійно» (Ветлугіна, 1996. с.27).

Для успішного розкриття творчого «Я» дитини важливим є накопичення слухацького досвіду і відточення виконавської майстерності в завданнях репродуктивного характеру. Наприклад, вчимо дошкільнят відтворювати нескладну мелодію на певному інструменті за дорослим, повторювати ритмічний малюнок, дотримуючись загальних засобів виразності (динаміки, темпу, характеру) відпрацьовуємо навик своєчасно вступати та закінчувати гру тощо. Важливо уже з молодшого дошкільного віку закладати міцний фундамент музикальності дитини. Лиш на основі добре розвинених музичних здібностей дитина зможе відчувати, переживати та розуміти музику, а згодом і розкриватися у власній творчості.

Однак уже і в молодшому, і в середньому дошкільному віці діти повинні не лише сприймати і відтворювати музику, а й накопичувати досвід

самостійних творчих дій. Тож корисною формою роботи може стати надання вихованцям можливості самим досліджувати певні інструменти, ставлячи перед ними нескладні навідні питання, творчі завдання і, таким чином, пробуджуючи самостійність. Тобто дітей слід занурити у проблемно-пошукову ситуацію, з якої вони самотужки повинні знайти вихід. Можливим варіантом такого завдання, наприклад, може стати прохання обстежити барабан, та спробувати видобути на ньому звук різними способами (долонями, пальчиками, паличками або ж інші варіанти, спробувати удари різної сили тощо).

По мірі оволодіння музичними інструментами, коли діти засвоюють їх звукові особливості, технічні можливості, почуватимуться більш впевнено у їх використанні в різних формах роботи, тоді можна переходити до творчих завдань. Саме в них вихованці можуть демонструвати рівень застосування набутих умінь і навичок інструментального музикування, активність та усвідомлену самостійність.

Серед поширених у практиці творчих вправ у роботі з дошкільнятами виділимо: створення простого супроводу, підбір музичного інструменту для розкриття того чи іншого образу, різноманітні імпровізації з інструментами (темброві, образні, ритмічні, мелодичні) тощо.

С. Матвієнко зазначає, що одне із завдань навчання дошкільників інструментальному музикуванню – зацікавити їх саморобними дитячими музичними інструментами, викликати бажання грати на них (Матвієнко, 2017. с. 168). Продовжуючи думку дослідниці, зазначимо, що педагог може і спонукати дітей до самостійного створення доступних їм інструментів (можливо з допомогою дорослих – батьків або вихователів). На саморобних інструментах з легкістю можна продемонструвати дитині де і як зароджується звук, що впливає на якість звучання (його висоту, тембр). Зазвичай діти залюбки поринають у процес звукотворчості, коли розуміють, що їм посильно створити інструмент своїми руками з будь-чого (паперу, целофану, паличок, коробок, банок, ниток, різних природних матеріалів тощо) та оздобити його (прикрасити чи розмалювати).

На сьогоднішній час, коли в багатьох закладах дошкільної освіти існує дефіцит інструментарію, саморобні музичні інструменти частково допомагають вирішувати цю проблему, розширюючи можливості дитячого музикування.

В той час як у стінах дошкільних освітніх закладів музичні заняття не виходять за рамки групових, авторитетні педагоги-практики (Ветлугіна, Матвієнко, Теряєва) наголошують на необхідності впровадження і індивідуальних занять, і занять по невеликих підгрупах, особливо якщо це стосуються гри на музичних інструментах. Подібні формати занять мають велике значення для організації оркестрів. Участь дошкільників в дитячих оркестрах дозволяє їм удосконалити музичні здібності, набуті досвід колективного виконавства, відчутти відповідальність за виконання власної

партії і особисту значимість у гармонійному звучанні музичного твору, розвинути естетичний смак. В творчій практиці дошкільних закладів освіти можуть бути створені різні види дитячих оркестрів (шумовий, ансамблевий, літній, змішаний, оркестр саморобних дитячих інструментів тощо), які стануть окрасою концертних заходів та святкових ранків.

Готуючись до занять з дошкільнятами різних вікових груп, музичний керівник повинен ретельно підійти до питання підбору музичного репертуару. Твори, пропоновані слуховій увазі дітей повинні бути цікавими, близькими їхнім інтересам, а також доступними. Враховуючи, що пріоритетним напрямком національної системи освіти в усі часи було патріотичне виховання підростаючого покоління, а за сучасних реалій це спрямування набуває особливо гострих форм, то, в першу чергу, вбачається необхідним широке застосування на музичних заняттях творів українського народного й професійного музичного мистецтва, знайомство дітей з вітчизняними інструментально-виконавськими традиціями, українськими народними інструментами.

Висновки. Отже інструментальне музикування є однією з важливих та принадних форм музичної діяльності дітей дошкільного віку. Використання в практичній роботі з дітьми музичних інструментів стає справжньою «родзинкою» творчих занять, підвищує цікавість до них малечі, дозволяючи сповна зануритися в світ музичних звуків. В процесі гри на інструментах яскраво виявляються індивідуальні особливості і задатки кожного вихованця, розвиваються їх музичні здібності (звуквисотний, метро-ритмічний, тембровий, динамічний, ладо гармонічний види слуху) та творчий хист. Успішна організація інструментального музикування можлива лише за умови дотримання загально дидактичних принципів, таких як принципи доступності, систематичності та послідовності, опори на вікові психофізіологічні особливості розвитку дитини.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у виробленні ефективної методики музично-творчого розвитку дошкільників засобами інструментального музикування та впровадженні її на музичних заняттях в ЗДО.

Список використаної літератури

Ветлугіна, Н. (1996) Методика музичного виховання в дитячому садку. К.: Музична Україна. 271с.

Гуменюк, Н. (2019) Ти сам твір мистецтва. Творче музикування з дітьми дошкільного віку (з досвіду роботи). Нетішин. 79 с.

Завалко, К. (2013) Основи Орф-педагогіки. Черкаси: Черкас. ЦНП. 161 с.

Лісовська, Т. (2018) Теорія і методика музичного виховання. Взято з http://preschool.mdu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/...pdf.io_-1.pdf (Дата звернення 19 лютого 2023)

Матвієнко, С. (2017) Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя. 297 с.

Теряєва, Л. (2011) Дитячий оркестр у дошкільному закладі. Взято з https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/8417/1/L_Teryaeva_MK_3_.pdf (Дата звернення 18 лютого 2023)

References

Vetluhina, N. (1996) *Metodyka muzychnoho vykhovannia v dytiachomu sadku* [Methods of musical education in kindergarten]. K.: Muzychna Ukraina. 271s.

Humeniuk, N. (2019) *Ty sam tvir mystetstva. Tvorche muzykuvannia z ditmy doshkilnoho viku (z dosvidu roboty)* [You are a work of art. Creative music making with children of preschool age]. Netishyn. 79 s.

Zavalko, K. (2013) *Osnovy Orf-pedahohiky*. Cherkasy: Cherkas. TsNP. 161 s.

Lisovska, T. (2018) *Teoriia i metodyka muzychnoho vykhovannia* [Theory and method of musical education]. Vziato z http://preschool.mdu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/...pdf.io_-1.pdf (Data zvernennia 19 liutoho 2023)

Matviienko, S. (2017) *Teoriia ta metodyka muzychnoho vykhovannia ditei doshkilnoho viku* [Theory and methods of musical education of preschool children]. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia. 297 s.

Teriaieva, L. (2011) *Dytiachyi orkestr u doshkilnomu zakladi* [Children's orchestra in a preschool]. Vziato z https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/8417/1/L_Teryaeva_MK_3_.pdf (Data zvernennia 18 liutoho 2023)

УДК 78: [373.3.018.43 : 37.015.31]

ORCID: 0009-0007-3314-0287

ORCID: 0000-0002-9746-5554

Павлюк О.В.,

Крусь О.П.

ЕЛЕМЕНТАРНЕ МУЗИКУВАННЯ: ІСТОРІЯ, СУЧАСНИЙ ДОСВІД

Анотація. Зміст статті розкриває історичні аспекти та сучасний досвід елементарного музикування. Елементарне музикування, як вид музичної діяльності, педагогічний підхід та методика, вирізняється доступністю, комплексно використовує слово, музику, рух, гру на елементарному музичному інструменті, театралізацію, розвиває творчі та комунікативні здібності учнів, реалізовує принцип «навчання в дії».

Елементарне музикування бере початок з педагогічних експериментів та методики «Orff-Schulwerk» Карла Орфа та Гунільд Кетман. Його першоджерелами є музикування різних народів світу.

Метод елементарного музикування був змодельований та апробований німецькими педагогами у процесі проведення занять музикою в Гюнтершуле (школа музики та хореографії, м. Мюнхен). Пізніше, елементарне музикування отримало розвиток у роботі К. Орфа на радіо, було створено більше десяти передач з музичного виховання, спрямованих на вихователів, учителів і батьків. Ці радіопередачі та елементарне музикування стали набирати популярність по всій Німеччині. Педагогічні принципи були втілені в п'ятитомному посібнику «Orff-Schulwerk. Musik für Kinder». Для впровадження ідей елементарного музикування був відкритий Орф-Інститут для вчителів і вихователів.

Елементарне музикування як методика базується на сприйнятті музики через слух, голос, тіло, рух, елементарний інструмент, взаємодію, які допомагають дітям засвоювати основи музики, танцю, театру. Елементарне музикування складають: ритмізація та сольмізація віршів, мовні ігри та вправи, спів, вокальна

Наукове видання

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА
ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Збірник наукових праць

Випуск 10

Відповідальний за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 30.06.2023 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 11,62. Наклад 100 пр. Зам. 50.
Видавництво «Волинські обереги».

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».